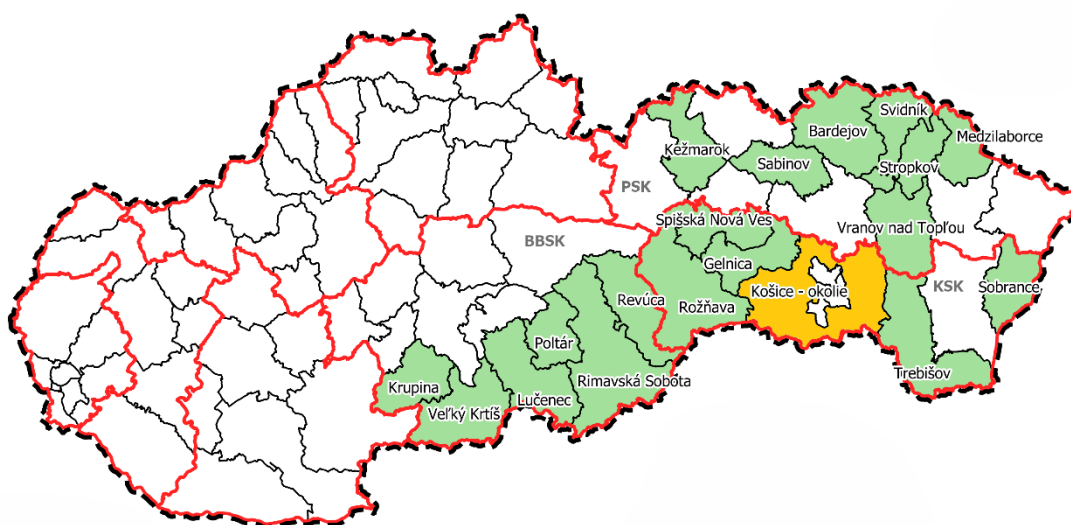

Plán rozvoja prioritného okresu

Košice - okolie

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	10
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	13
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	17
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	20
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	21
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	21
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	22
3.3. Aktivity plánu rozvoja	22
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	24
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	25
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	25
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	25
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	25
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	26
6. Prílohy	26

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Košice - okolie (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

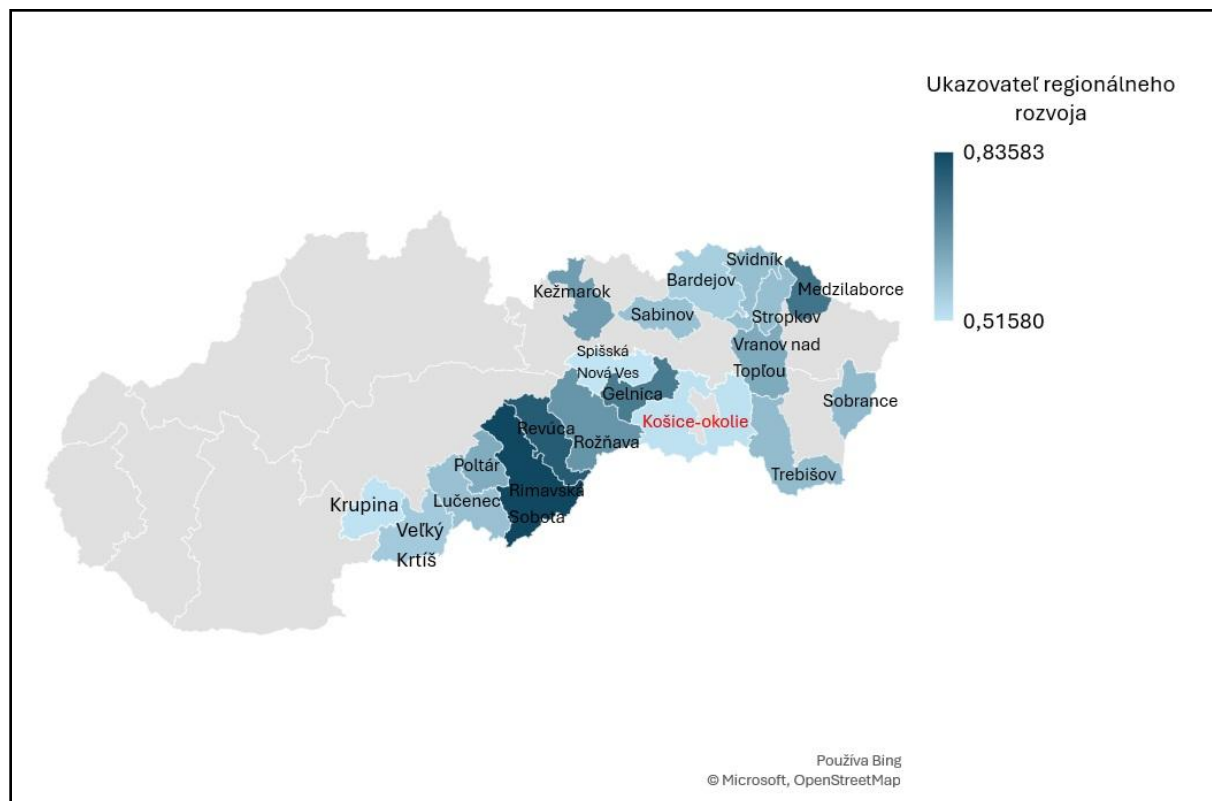
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

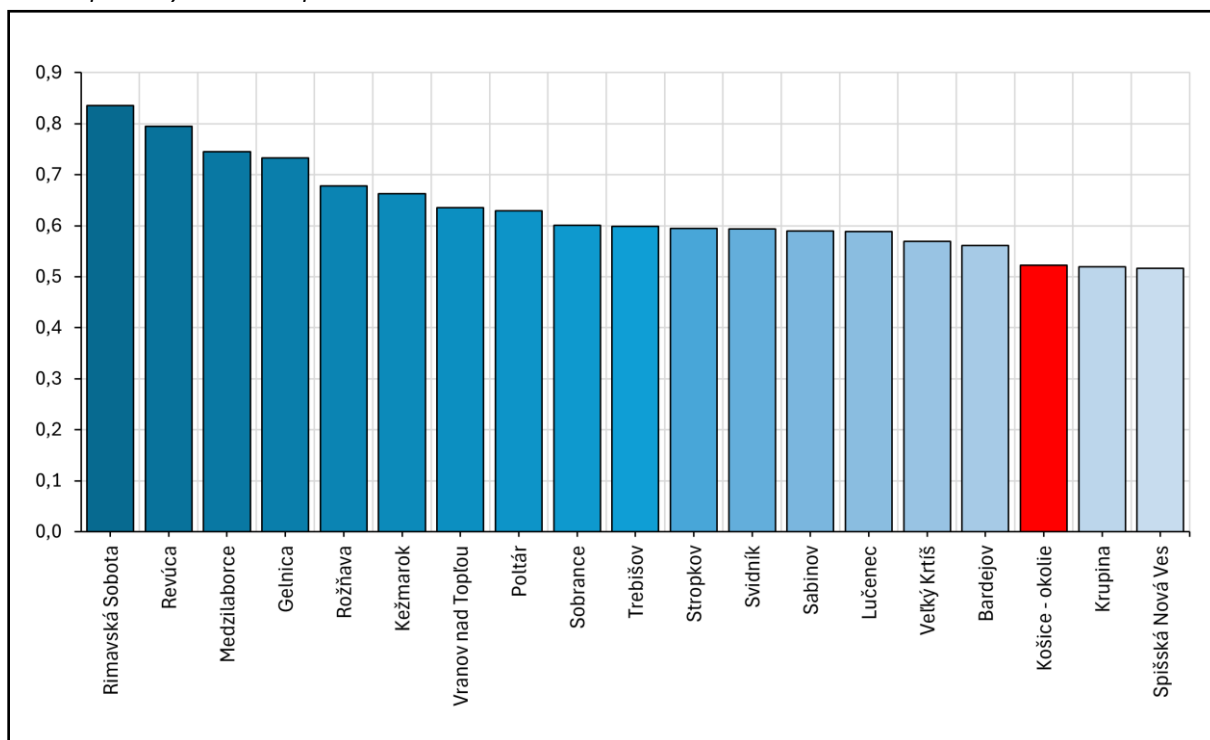
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Košice - okolie v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,52209** čo ho zaraďuje medzi okresy s najlepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Košice - okolie nachádza na **17. mieste**.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

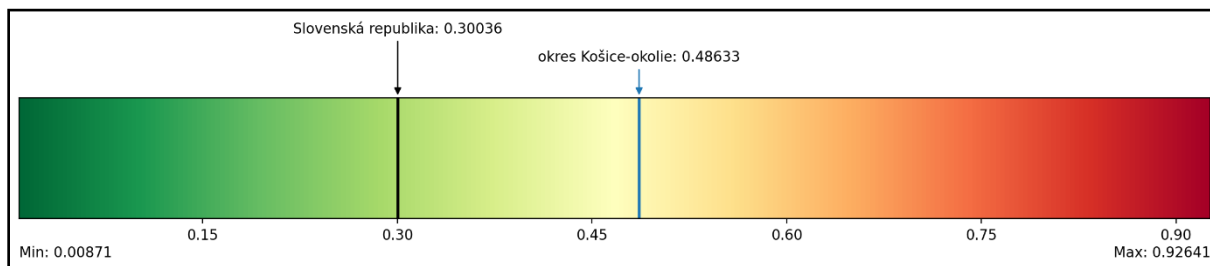
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Košice - okolie sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **22. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,48633**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Košice - okolie - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

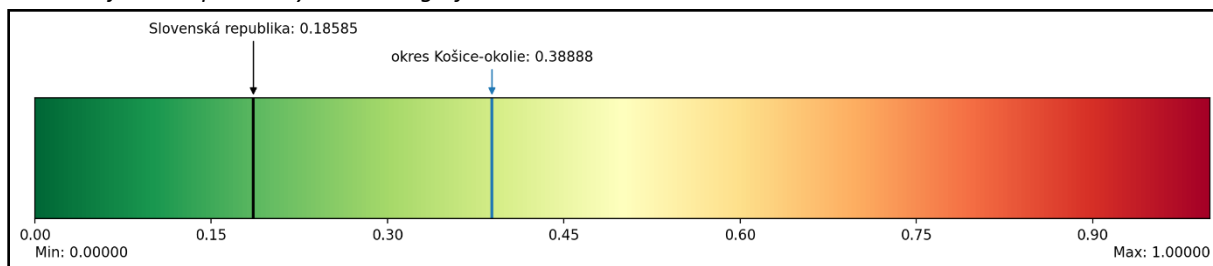
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. *Hmotná núdza* (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **14. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,38888**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

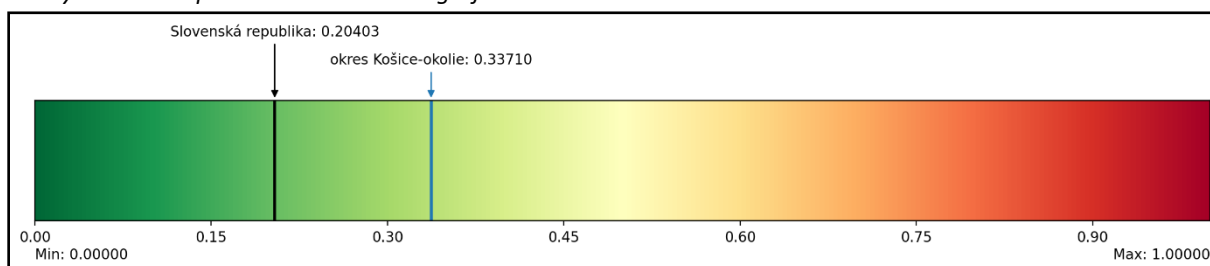
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. *Miera nezamestnanosti* (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **20. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,33710**.

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

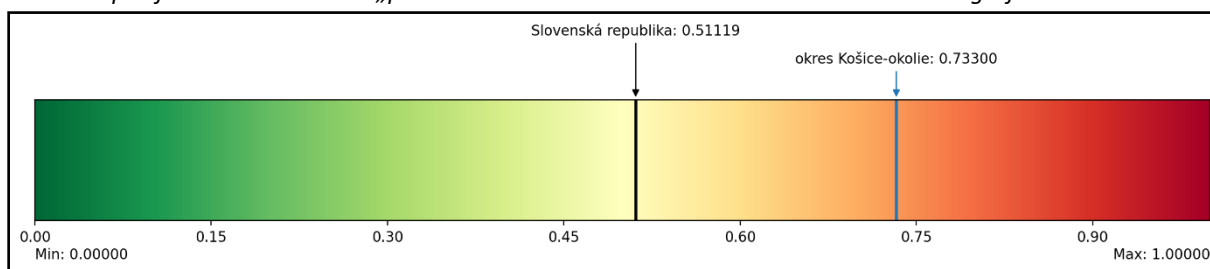

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **37. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,73300**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Prioritný okres vykazuje v sociálno-ekonomickej oblasti hodnoty výrazne nepriaznivejšie ako je celoslovenský priemer. Sociálno-ekonomická oblasť je dominantnou zložkou ukazovateľa regionálneho rozvoja, a teda má rozhodujúci vplyv na celkové zaradenie okresu medzi prioritné okresy.

Hmotná núdza

Špecifický ukazovateľ hmotná núdza je najkritickejší v rámci sociálno-ekonomickej oblasti. V prioritnom okrese k decembru 2023 bolo 6 855 poberateľov pomoci v hmotnej núdzi so spoločne posudzovanými osobami (ďalej aj „PHN“), čo predstavuje podiel 5,25 %. V okrese Košice - okolie bolo v uvedenom období 4 663 poberateľov PHN s podielom 2,06 %. Hodnota ukazovateľa v prioritnom okrese rovnako prevyšuje krajský (5,01 %) aj celoslovenský priemer (2,51 %)⁴.

Zvýšený podiel poberateľov pomoci v hmotnej núdzi je v okrese priestorovo nerovnomerne distribuovaný a viaže sa najmä na obce s vyšším zastúpením obyvateľov marginalizovaných

⁴ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/socialne-veci-statistiky/2023/2023-socialne-davky.html?page_id=1247169

rómskych komunít (ďalej aj „MRK“), ako aj na obce v odľahlejších častiach okresu s obmedzenými ekonomickými príležitosťami. Na základe kvalifikovaného odhadu z Atlasu rómskych komunít 2019 je rómske obyvateľstvo v okrese Košice - okolie zastúpené podielom 21 %. Až 10 % obyvateľov okresu žije v takzvaných marginalizovaných rómskych komunitách. Ide o lokality, v ktorých žijú obyvatelia kategorizovaní pri zbere dát zástupcami obce ako Rómovia v podmienkach koncentrovanej chudoby, to znamená deprivácií v oblasti typu a kvality bývania, pokrytia základnou infraštruktúrou, ako aj dostupnosti verejných služieb.

Z celkového počtu 114 obcí okresu bolo do Atlasu rómskych komunít zaradených 51 obcí, čo indikuje, že 44,7 % obcí v prioritnom okrese má časti, ktoré sú na tom z hľadiska dostupných indikátorov kvality života ešte horšie ako je štandardom u bežných obyvateľov. Z uvedených 114 obcí je 10 takých, kde MRK tvorí 50 a viac percent celkového obyvateľstva⁵.

Vysoký podiel poberateľov pomoci v hmotnej núdzi predstavuje prekážku rozvoja a vyžaduje si opatrenia v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a bývania.

Miera nezamestnanosti

Vyказuje rovnako kritické hodnoty v rámci ukazovateľa za sociálno-ekonomickú činnosť. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Košice - okolie bola k roku 2023 na úrovni 4,94 %, čím prevyšuje celoslovenský priemer (3,88 %) a nachádza tesne pod priemerom Košického kraja (5,09 %)⁶.

Celkový počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie k roku 2023 bol v prioritnom okrese 5 547, čo z celkového počtu 87 775 obyvateľov v produktívnom veku predstavuje 6,32%. Hodnota sa pohybuje tesne pod priemerom Košického kraja (6,45%). V porovnaní s okresom Košice (3,21%), ako aj so Slovenskou republikou (4,67%) však vykazuje nepriaznivé hodnoty⁷.

Napriek geografickej blízkosti Košíc ako druhého najväčšieho ekonomického centra Slovenska a prítomnosti významných zamestnávateľov (U. S. Steel Košice, s. r. o., priemyselné parky Kechnec, Haniska, Veľká Ida, Valaliky Industrial Park v štádiu výstavby), okres vykazuje nadpriemerný podiel nezamestnaných.

K roku 2023 bol priemerný počet zamestnancov v okrese Košice - okolie 15 032⁸. V rámci podnikateľského prostredia v uvedenom roku pôsobilo na území okresu Košice - okolie 3062 podnikov. Z hľadiska rozdelenia podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov na území okresu pôsobí najviac podnikov s počtom zamestnancov menej ako 50, s podielom 59,9 % z celkového počtu, čím sa radia medzi malé podniky⁹. Z hľadiska predmetu podnikania dominuje v štruktúre podnikateľského sektora veľkoobchod a maloobchod. Vysoký podiel zastúpenia majú subjekty s činnosťou v priemyselnej výrobe, v stavebníctve, odborných vedeckých a technických činnosti, administratívnych a podporných činnosti

⁵ <https://romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/atlas-romskych-komunit-2019/?csrt=15228520227577332240>

⁶ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2023.html?page_id=1247162

⁷ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2023.html?page_id=1247162

⁸ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3113rr/v_pr3113rr_00_00_00_sk

⁹ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/og3806rr/v_og3806rr_00_00_00_sk

a v poľnohospodárstve. Nižšie zastúpenie vykazujú subjekty v oblastiach administratívy a podporných činností, dopravy a skladovania, informácie a komunikácia, ubytovacích a stravovacích služieb, v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb a ostatných činností¹⁰.

Z celkového počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v okrese z hľadiska vzdelanostnej štruktúry tvorili najväčšiu skupinu osoby so základným vzdelaním. Významné zastúpenie mali aj osoby so stredným odborným vzdelaním bez maturity a osoby s úplným stredným odborným vzdelaním. Nižší počet evidovaných uchádzačov predstavovali osoby s nižším stredným odborným vzdelaním, úplným stredným všeobecným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním, pričom najmenej zastúpené boli osoby s vyšším odborným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním vyšších stupňov.

Z hľadiska vekovej štruktúry dominovali uchádzači o zamestnanie vo veku 25 až 54 rokov a podľa dĺžky evidencie mali najvyšší podiel osoby evidované viac ako 12 mesiacov. Údaje tak naznačujú, že nezamestnanosť je výraznejšie zastúpená najmä medzi osobami s nižšou úrovňou vzdelania a zároveň poukazujú na vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných v produktívnom veku.

Príčinou nezamestnanosti v prioritnom okrese je najmä nesúlad medzi ponukou pracovnej sily a dopytom po kvalifikovaných profesiách, obmedzená dopravná dostupnosť z periférnych obcí do zamestnaneckých centier, nízka mobilita pracovnej sily, slabé pracovné návyky MRK, nízka podpora podnikateľských subjektov a subjektov sociálnej ekonomiky, ako aj nedostatočný počet integračných sociálnych podnikov, v ktorých by mohlo získať zamestnanie a pracovné zručnosti obyvateľstvo s nižším vzdelaním.

Príjmová situácia a životná úroveň

V rámci čiastkového ukazovateľa vykazuje okres najpriaznivejšie hodnoty, avšak dokazuje rozdielnosť voči celoslovenskému priemeru aj voči bezprostredne susediacemu okresu Košice. Priemerná nominálna mzda zamestnancov v prioritnom okrese je na úrovni 86,8 % z celoslovenského priemeru, s výškou 1 421 EUR. V okrese Košice je jej výška 1 619 EUR, v Košickom kraji 1 543 EUR a v Slovenskej republike 1 637 EUR (hodnoty k roku 2023)¹¹.

Údaje poukazujú na nižšiu príjmovú úroveň obyvateľov okresu Košice-okolie v porovnaní s krajským aj celoslovenským priemerom, čo môže znižovať kúpyschopnosť domácností, obmedzovať tvorbu lokálneho dopytu a zároveň vplývať na ekonomickú atraktivitu územia a odchod pracovnej sily za lepšie platenými pracovnými príležitosťami.

Uvedené zistenia vytvárajú základný rámec pre zavedenie aktivít a opatrení zameraných najmä na podporu konkurencieschopnej hospodárskej činnosti, podporu lokálnej zamestnanosti, tvorbu pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou, prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce a zlepšovanie sociálno-ekonomického postavenia obyvateľov prioritného okresu.

¹⁰ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_sk_win2/og3803rr/v_og3803rr_00_00_00_sk

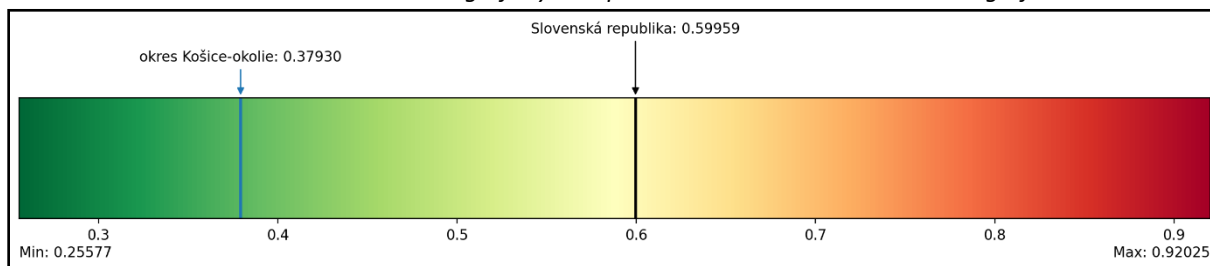
¹¹ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/np3110rr/v_np3110rr_00_00_00_sk

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Košice - okolie sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **70. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,37930**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Košice - okolie - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

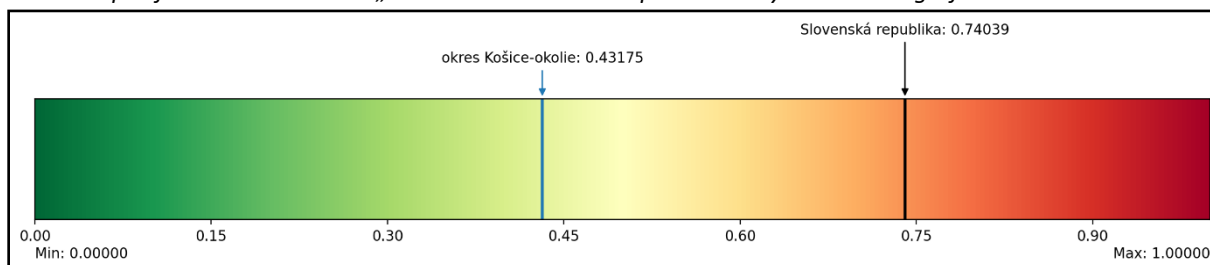
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **71. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,43175**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

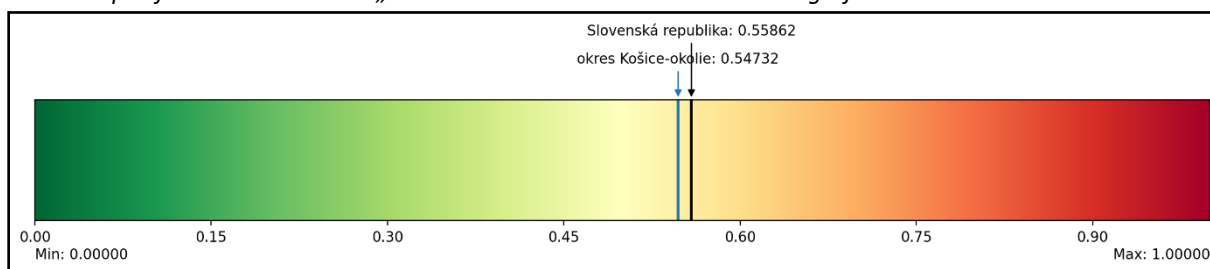
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „*index ekonomického zaťaženia osôb*“ sa prioritný okres

nachádza na **32. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,54732**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

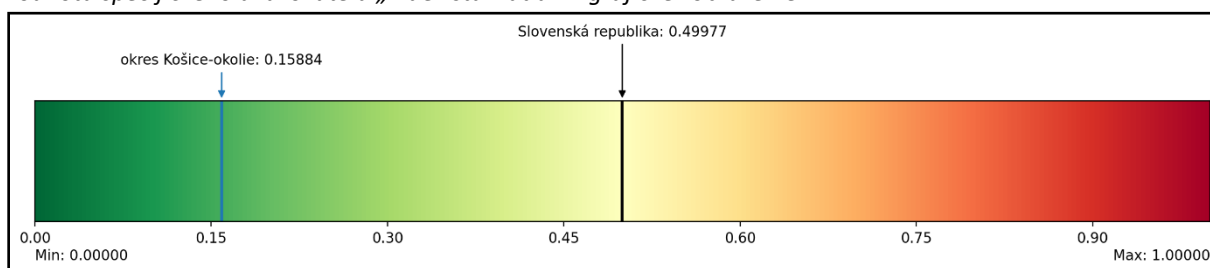

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **67. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,15884**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Prioritný okres vykazuje v oblasti demografického stavu hodnoty nadpriemerne priaznivé v porovnaní s celoslovenským priemerom. Uvedený stav predstavuje v rámci celkového ukazovateľa regionálneho rozvoja pozitívny faktor, avšak s najnižšou váhou.

Okres Košice - okolie je svojou rozlohou 1 534,61 km² druhým najväčším okresom na Slovensku. Obklopuje mesto Košice, ktoré je jeho sídlom, administratívne však do okresu nepatrí. Špecifikom prioritného okresu je, že nedisponuje vlastným okresným mestom. Okres zahŕňa 112 obcí a dve mestá - Moldava nad Bodvou a Medzev (ďalej len „obce“).

Z dlhodobého hľadiska má vývoj počtu obyvateľov v okrese Košice - okolie mierne rastúci trend. Kým v roku 2013 žilo v okrese 122 248 obyvateľov, do roku 2020 ich počet vzrástol na 131 305. V roku 2021 bol zaznamenaný mierny pokles počtu obyvateľov na 129 237, následne však počet obyvateľov opätovne rástol a v roku 2023 dosiahol hodnotu 131 955 obyvateľov¹². Vývoj poukazuje na dlhodobý populačný rast okresu, ktorý môže súvisieť najmä so suburbanizačnými procesmi v zázemí mesta Košice a s atraktivitou územia pre bývanie.

¹² https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7102rr/v_om7102rr_00_00_00_sk

Hustota obyvateľstva vykazuje k roku 2023 hodnotu 85,55 obyvateľov/km². Túto hodnotu možno považovať za nižšiu vzhľadom ku Košickému kraju (115,38 obyvateľov/km²), aj vzhľadom k Slovenskej republike (110,67 obyvateľov/km²)¹³. Podieľa sa na tom samotná veľkosť a rozloha okresu, ako aj veľkostná štruktúra obcí.

Väčšinu obyvateľov v okrese Košice - okolie tvorí slovenská národnosť so zastúpením 81,24 %, nasleduje národnosť maďarská so zastúpením 7,58 % a národnosť rómska s 5,66 %¹⁴. V rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva okresu Košice - okolie dominujú obyvatelia so stredným vzdelaním s maturitou s podielom 27,67 % a obyvatelia bez vzdelania s podielom 23,54 %. Obyvatelia so stredným vzdelaním bez maturity tvoria 17,32 %, so základným vzdelaním 14,76 % a s vysokoškolským 13,36 % (hodnoty k roku 2023)¹⁵.

Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

Okres Košice - okolie si dlhodobo udržiava pozitívny demografický vývoj na rozdiel od okresu Košice, Košického kraja a aj Slovenskej republiky, u ktorých ukazovateľ vykazuje zápornú hodnotu. Tento jav je v rozhodujúcej miere spôsobený intenzívnym suburbanizačným procesom okolo mesta Košice, ktorý sa prejavuje najmä v obciach bezprostredného zázemia krajského mesta, v obciach s výraznou výstavbou nových rodinných domov a migračným prírastkom mladých rodín z mesta Košice. Migrácia do okresu zaznamenáva z dlhodobého hľadiska pozitívny trend.

Pozitívna hodnota ukazovateľa je zároveň podporovaná aj obcami s vyšším zastúpením MRK, čo má však odlišné sociálno-ekonomické dôsledky. Napriek priaznivému výsledku je demografický vývoj v rámci okresu heterogénny - niektoré obce zaznamenávajú stagnáciu až úbytok obyvateľstva v dôsledku pracovnej migrácie a absencie ekonomických príležitostí.

Index ekonomického zaťaženia

Index ekonomického zaťaženia okresu Košice-okolie k roku 2023 (52,14 %) sa pohybuje tesne pod celoslovenským priemerom, čo znamená, že pomer obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku k obyvateľom v produktívnom veku je v okrese mierne priaznivejší ako v rámci celej Slovenskej republiky, a rovnako tak aj v rámci Košického kraja (52,69 %) a okresu Košice (53,27 %)¹⁶.

Podľa vekového zloženia obyvateľstva, okres vykazuje relatívne mladú vekovú štruktúru, s podielom obyvateľstva v predproduktívnom veku 20,22 %, v produktívnom veku 65,73 % a v poproduktívnom veku 14,05 %¹⁷. K uvedenému stavu prispieva jednak migrácia rodín s deťmi do okresu a nadpriemerná pôrodnosť MRK.

Významný podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku predstavuje potenciál budúcej pracovnej sily, zároveň však vytvára zvýšené nároky na dostupnosť vzdelávacej infraštruktúry,

¹³ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7015rr/v_om7015rr_00_00_00_sk

¹⁴ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7002rr/v_om7002rr_00_00_00_sk

¹⁵ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7055rr/v_om7055rr_00_00_00_sk

¹⁶ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk

¹⁷ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk

sociálnych služieb a budúce uplatnenie na trhu práce. V prípade nedostatočnej pripravenosti územia môže tento trend v dlhodobom horizonte predstavovať zvýšenú záťaž pre trh práce a sociálny systém.

Index starnutia okresu

Košice - okolie k roku 2023 (69,45 %) v porovnaní s indexom starnutia Slovenskej republiky (114,76 %)¹⁸, zaraďuje okres medzi demograficky mladšie územia Slovenskej republiky. Z dlhodobého hľadiska hodnota indexu rastie a kopíruje trend v Slovenskej republike, čo svedčí o starnutí populácie. Priemerný vek v okrese Košice - okolie vykazuje k roku 2023 hodnotu 38,05 roka.

Nízka hodnota indexu starnutia indikuje, že v okrese prevažuje podiel detí a mládeže nad podielom seniorov, čo vytvára priaznivé východiskové podmienky pre regionálny rozvoj za predpokladu podpory v oblasti vzdelávania, predškolskej starostlivosti a tvorby pracovných príležitostí pre mladú generáciu. Aj napriek priaznivej hodnote ukazovateľa, je potrebné zohľadniť trend starnutia obyvateľstva v okrese, čo si vyžaduje zameranie na rozvoj v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti, respektíve jej dostupnosti.

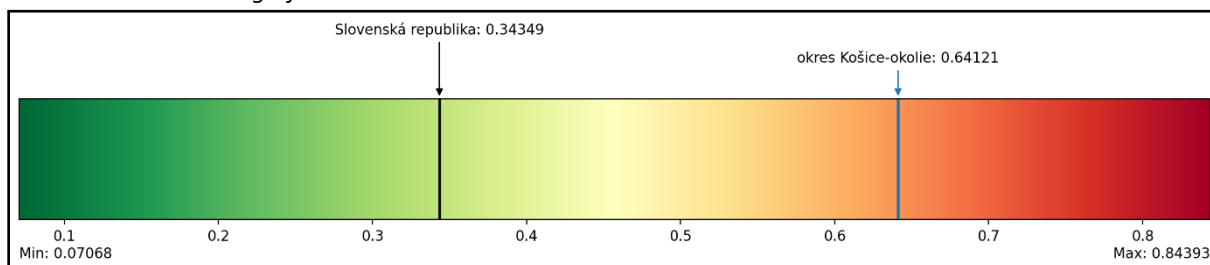
Priaznivé hodnoty čiastkového ukazovateľa za demografický stav predstavujú rozvojový potenciál, čo si vyžaduje zaviesť aktivity a opatrenia zamerané na udržanie mladej pracovnej sily v okrese a zabránenie jej migračnému odlivu mimo územia prioritného okresu.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Košice - okolie sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **6. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,64121**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Košice - okolie - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

¹⁸ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7005rr/v_om7005rr_00_00_00_sk

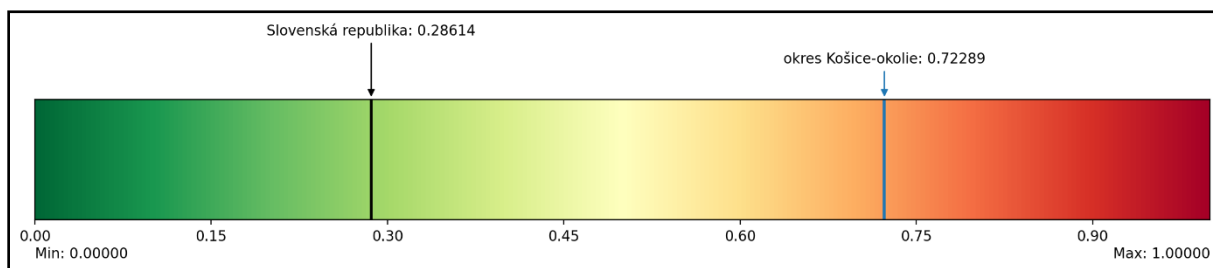
- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra – vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **7. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,72289**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

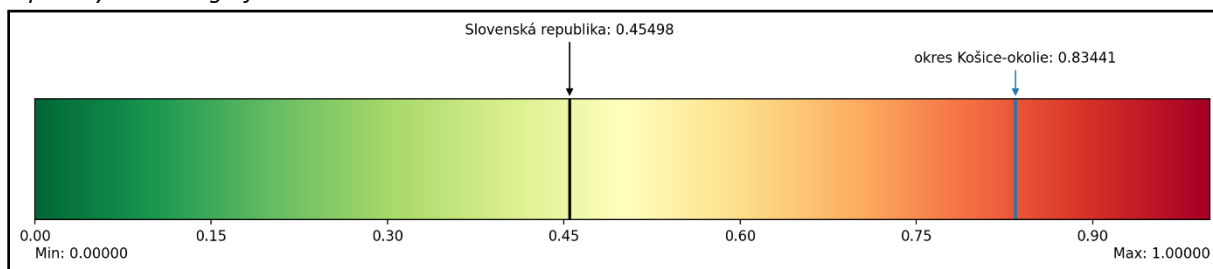

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,83441**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

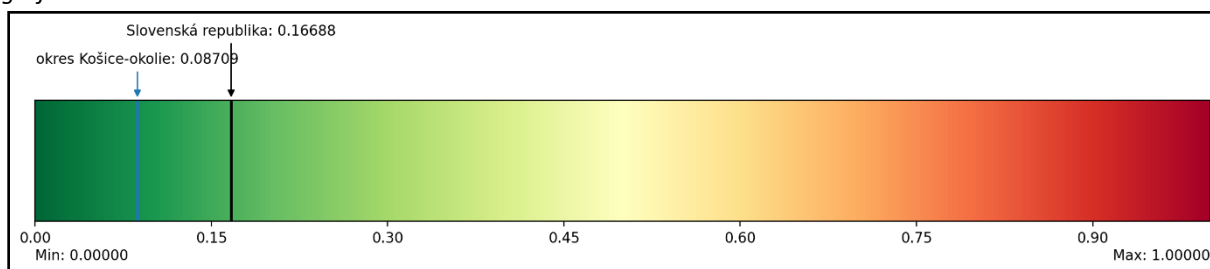

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **49. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,08709**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

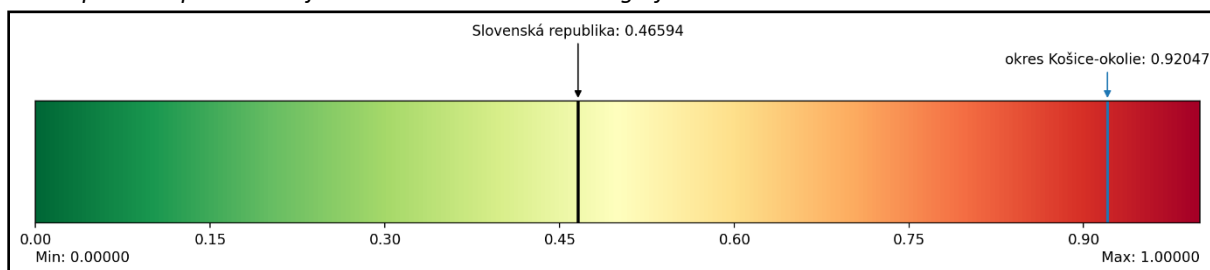

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **2. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa **0,92047**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prioritný okres Košice - okolie vykazuje v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám hodnoty výrazne horšie ako je celoslovenský priemer.

Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov

Ukazovateľ patrí medzi najkritickejšie ukazovatele prioritného okresu. K roku 2023 bolo zásobovaných vodou z verejných vodovodov v okrese Košice - okolie 76 % obyvateľov, čo je

výrazne pod mierou pokrytia vodovodov okrese Košice 99 %, v Košickom kraji 86,7 %, ako aj v Slovenskej republike 90,5 %¹⁹.

Zo 114 obcí okresu Košice - okolie je vodou z verejných vodovodov zásobovaných 98 obcí, čo predstavuje 85,96 % z okresu Košice - okolie. V okrese je evidovaných 16 obcí - Bunetice, Čížatice, Košický Klečenov, Košická Polianka, Kecerovský Lipovec, Nižný Čaj, Nový Salaš, Obišovce, Olšovany, Opátka, Opiná, Rankovce, Slančík, Slanská Huta, Trebejov, Vyšný Čaj, v ktorých absentuje verejný vodovod a zásobovanie je riešené z individuálnych vodných zdrojov – studní, s rizikom zhoršenej kvality vody (hodnoty k roku 2023, vlastný zdroj). Tento stav predstavuje bariéru rozvoja a zároveň limituje investičnú atraktivitu dotknutých obcí. Údaje poukazujú na pretrvávajúce rozdiely v dostupnosti technickej infraštruktúry v rámci okresu Košice - okolie a naznačujú potrebu ďalšieho rozvoja verejných vodovodov najmä v menších a vidieckych obciach.

Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd

Ďalším kritickým infraštruktúrnym problémom okresu, je podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV. K roku 2023 bolo v okrese Košice - okolie na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV napojených 47,6 % obyvateľov, čo je výrazne menej ako miera pripojenosti v okrese Košice (98,2 %), v Košickom kraji (65,9 %), ako aj miera pripojenosti v Slovenskej republike (71,2 %)²⁰. Údaje poukazujú na výrazný deficit kanalizačnej infraštruktúry v okrese Košice-okolie, najmä v menších a vidieckych obciach, a zároveň naznačujú potrebu ďalších investícií do rozvoja verejnej kanalizácie a čistenia odpadových vôd.

Dostupnosťou internetu

Dostupnosť internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps je jediným špecifickým ukazovateľom v tejto oblasti, kde okres Košice - okolie dosahuje hodnoty priaznivejšie (95,17 %) ako je celoslovenský priemer (90,77 %). Priaznivý stav je výsledkom geografickej blízkosti Košíc s podielom 98,20 % a rozširujúcich sa kapacít optických sietí v suburbanizačnej zóne. V rámci okresu pretrvávajú rozdiely - obce v bezprostrednom zázemí Košíc majú plnú dostupnosť vysokorýchlostného pripojenia, na rozdiel od odľahlejších obcí.

Podiel detí vo veku dva až päť rokov navštevujúcich materskú školu

Tento ukazovateľ predstavuje jeden z najkritickejších špecifických ukazovateľov prioritného okresu. Hodnoty tohto ukazovateľa na úrovni 42,05 % sú výrazne nižšie ako v okrese Košice 76,78 %, ako aj v Slovenskej republike (64,47 %). Nízka miera zaškolenosti detí predprimárneho veku sa viaže najmä na nedostatočnú kapacitu materských škôl v obciach s vysokým demografickým prírastkom, na domácnosti s nízkymi príjmami, nízkym vzdelaním rodičov, na oblasti s horšou dostupnosťou MŠ ako aj vyšším podielom rómskeho obyvateľstva. Zároveň je tento ukazovateľ podporený aj absenciou predprimárnych zariadení pre deti do troch rokov. Predprimárne vzdelávanie v okrese Košice - okolie zabezpečuje 85 materských škôl. Uvedený

¹⁹ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk

²⁰ https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk

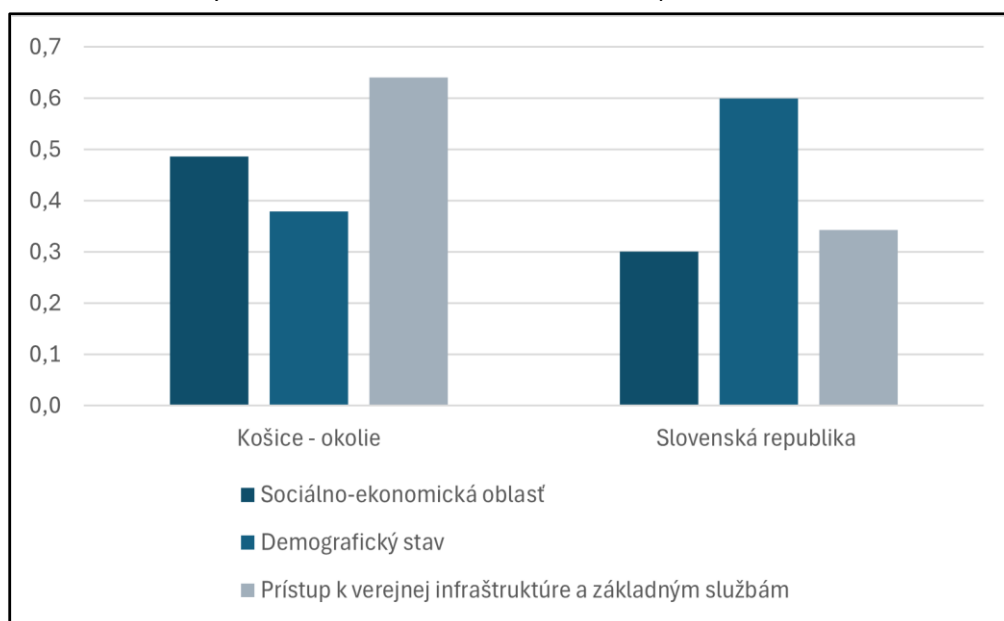
stav predstavuje príležitosť rozvoja zvyšovaním kapacít a modernizácie materských škôl v okrese.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám. Naopak v oblasti demografického stavu sú nad priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Košice - okolie s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov a;
 - podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:

- podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd a;
- podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú síce nad priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov, no priemerné hodnoty špecifických ukazovateľov dosahujú v oblasti:
 - index starnutia.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú nad priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva a;
 - index ekonomického zaťaženia osôb.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Na základe komplexnej analýzy hodnôt čiastkových a špecifických ukazovateľov regionálneho rozvoja možno identifikovať kľúčové problémové oblasti a potreby rozvoja prioritného okresu Košice - okolie, ktoré tvoria základný rámec pre formuláciu aktivít a opatrení plánu rozvoja.

Prvou oblasťou je vysoká miera sociálno-ekonomickej zraniteľnosti obyvateľov, ktorá sa prejavuje nadpriemerným podielom poberateľov pomoci v hmotnej núdzi najmä v oblastiach s vyšším zastúpením MRK a periférnych častiach okresu a nadpriemernou mierou nezamestnanosti v produktívnom veku, s prevahou uchádzačov o zamestnanie s nízkou kvalifikáciou a dobou trvania viac ako 12 mesiacov. Príčinou nezamestnanosti je nesúlad medzi ponukou pracovnej sily a potrebami trhu práce, obmedzená dopravná dostupnosť z periférnych obcí do zamestnaneckých centier, nízka mobilita pracovnej sily, nedostatočný počet integračných sociálnych podnikov, nízka podpora podnikateľských subjektov a subjektov sociálnej ekonomiky.

Rozvojovou potrebou je podpora lokálnej zamestnanosti miestneho obyvateľstva, podpora pracovnej integrácie znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľstva prostredníctvom podpory subjektov sociálnej ekonomiky, rozvoj miestnych a stredných podnikov v tradičných a inovatívnych odvetviach a systémové prepojenie vzdelávania s potrebami regionálneho trhu práce, zamerané na duálne vzdelávanie, praktickú výučbu a rekvalifikáciu.

Možnosti ďalšieho rozvoja a zníženia nezamestnanosti sú hlavne v rozvoji udržateľného cestovného ruchu (služby, produkty, organizácia destinačného manažmentu) a s ním súvisiacej infraštruktúry. Okres Košice - okolie disponuje vysokým prírodným, kultúrnym, historickým a vidieckym potenciálom, ktorý nie je efektívne využitý a vytvára dobré predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky a rekreácie ako nástroj tvorby pracovných miest, zvyšovania príjmov a atraktivity územia, a tým zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľov v obciach. Jasovský kláštor, Budimírsky kaštieľ, Slanský hrad, Jasovská jaskyňa, rekreačné stredisko Izra, kúpele Štós, vodné plochy - Ružín, Bukovec, Herlianský gejzír, Slanský hrad, Kojšova hoľa, Zádielska dolina, množstvo turistických trás a iné danosti okresu vytvárajú predpoklady k úspešnému rozvoju cestovného ruchu, ktorého základom je dobudovaná infraštruktúra, propagácia a informovanosť. Rozvojovou potrebou je preto koordinovaný rozvoj tematických produktov cestovného ruchu, destinačný manažment a marketing, podpora malých a stredných podnikov slúžiacich cestovnému ruchu a rozvoj aktívneho rekreačného športu.

Druhou oblasťou je kvalita života v obciach okresu podmienená prístupom k verejnej infraštruktúre a základným službám, spočívajúca v nedostatočnom napojení obyvateľstva na verejné vodovody a verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd, v digitálnej nerovnosti medzi suburbanizačnou zónou Košíc a periférnymi obcami a nízka miera zaškolenosti detí vo veku dva až päť rokov, hlavne z dôvodu nedostatočnej kapacity materských škôl.

Predpokladom zabezpečenia regionálneho rozvoja je dobre fungujúca a konkurencieschopná samospráva, ktorá je schopná zabezpečiť ekonomický a sociálny rozvoj a kvalitné služby pre občanov. V oblasti zvyšovania kvality života v obciach je potrebné zamerať sa na miestny ekonomický rozvoj, obnovu obcí, podporu vzdelávania a zachovanie predprimárneho a primárneho vzdelávania v obciach. Rozvoj základnej infraštruktúry ovplyvňuje potencionálnych investorov, čo má priaznivý vplyv na tvorbu nových pracovných miest.

Rozvojovou potrebou v tejto oblasti je cielená investičná podpora do rozširovania a modernizácie technickej infraštruktúry (vodovody, kanalizácie, ČOV, vysokorýchlostný internet, materské školy), zároveň do projektovej prípravy verejných investícií, do lokálnych projektov zameraných na verejný priestor, bezpečnosť, drobnú infraštruktúru, prostredie a kvalitu života, do budovania integrovaných bezpečnostných systémov obcí, ako aj podpora spolufinancovania projektov podporených z iných verejných zdrojov.

Základom rozvoja dostupnosti základných služieb pre obyvateľov okresu, so zreteľom na jeho demografickú štruktúru je zvýšenie kvality života a zároveň atraktivity územia okresu.

Tretou oblasťou je demografická štruktúra okresu, ktorá vykazuje priaznivé hodnoty čiastkového ukazovateľa (demografický stav). Priaznivá hrubá miera prírastku obyvateľstva a nízka hodnota indexu starnutia vytvárajú podmienky pre udržateľný rozvoj a vyžaduje si zaviesť aktivity a opatrenia zamerané na udržanie mladej pracovnej sily v okrese a zabránenie jej migračnému odlivu mimo územia prioritného okresu, hlavne podporou v oblasti vzdelávania, predškolskej starostlivosti a tvorbou pracovných príležitostí. Napriek priaznivému výsledku demografický vývoj v rámci okresu vykazuje rozdielnosť - niektoré obce v dôsledku pracovnej migrácie a absencie ekonomických príležitostí zaznamenávajú stagnáciu až úbytok obyvateľstva, rovnako rozdielne je aj vekové zastúpenie obyvateľstva v jednotlivých obciach okresu.

Okres je špecifický svojou rozlohou (druhý najväčší okres na Slovensku) a absenciou okresného mesta. Zohľadňujúc súčasný trend starnutia populácie je v oblasti nevyhnutný rozvoj dostupných sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti a prevencie. Rozvojovou potrebou je preto rozvoj sociálnych služieb a komunitných služieb (terénne sociálne služby, komunitné centrá, denné stacionáre, zariadenia opatrovateľskej služby), zlepšenie dostupnosti ambulantnej zdravotnej starostlivosti a prevencie vrátane mobilných zdravotných služieb. Rovnako je potrebné posilnenie demografických stabilizačných faktorov - bývanie, kultúra, športová a voľnočasová infraštruktúra.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Hlavným impulzom je samotné zaradenie okresu Košice - okolie do zoznamu prioritných okresov Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. novembra 2025 na základe hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja URR = 0,52209, ktorý okres zaraďuje na 17. miesto v zozname zaradených okresov.

Zaradenie okresu Košice - okolie do zoznamu prioritných okresov vychádza z jednoznačných hodnôt čiastkových ukazovateľov a vyplýva z podpriemerných hodnôt v dvoch z troch sledovaných oblastí – v sociálno-ekonomickej oblasti (hodnota 0,48633, 22. miesto v SR) a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám (hodnota 0,64121, 6. miesto v SR). Tieto hodnoty vykazujú zaostalosť okresu v kľúčových faktoroch kvality života jeho obyvateľov - príjmoch, zamestnanosti, sociálnej inklúzii, zásobovaní pitnou vodou, odvádzaní odpadových vôd a dostupnosti predškolského vzdelávania. V oblasti demografického stavu vykazuje okres v porovnaní s celoslovenským priemerom priaznivé hodnoty (hodnota 0,37930, 70. miesto v SR).

Identifikácia kľúčových problémov a potrieb vychádza z podnetov obcí okresu, mikroregiónov, sociálno-ekonomických partnerov pôsobiach na území prioritného okresu, z informačných vstupov Okresného úradu Košice - okolie a Košického samosprávneho kraja.

A. Potenciály rozvoja

- geografická blízkosť mesta Košice, blízkosť medzinárodného letiska, napojenie na diaľničnú a železničnú sieť,
- prihraničné územie s Maďarskom - cezhraničná spolupráca,
- prítomnosť veľkých priemyselných parkov,
- existencia podnikateľských subjektov,
- existencia sociálnych subjektov,
- potenciál pre vytváranie nových sociálnych podnikov,
- dostatok disponibilnej pracovnej sily,
- priaznivá hodnota indexu ekonomického zaťaženia,
- priaznivá hodnota indexu starnutia,
- trend zvyšovania počtu obyvateľov v okrese,
- dominancia obyvateľov so stredným vzdelaním s maturitou,
- dostupné materské a základné školy vo väčšine obcí okresu,

- dostupná sieť stredných a vysokých škôl v mestách Medzev, Moldava nad Bodvou a Košice,
- dostupnosť vysokorychlostného internetu,
- potenciál pre rozvoj cestovného ruchu,
- bohatá história, tradičné ľudové remeslá a folklór,
- výskyt prírodných zaujímavostí, historických a kultúrnych pamiatok,
- vhodné podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu, agroturizmu.

B. Problémy - potencionálne prekážky rozvoja

- vysoký podiel poberateľov pomoci v hmotnej núdzi,
- vysoké zastúpenie obyvateľov MRK v regióne a ich slabé pracovné návyky,
- nedostatočné zastúpenie komunitných centier a aktivít v MRK,
- vysoký podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku a jeho nepriaznivá štruktúra,
- nízka príjmová úroveň - slabá kúpyschopnosť, obmedzenie tvorby lokálneho dopytu,
- nízka mobilita pracovnej sily,
- obmedzená dopravná dostupnosť z periférnych obcí okresu,
- nízka dostupnosť pracovných príležitostí hlavne na periférii,
- nesúlad medzi ponukou pracovnej sily a trhu práce - slabé prepojenie systému vzdelávania s potrebami trhu práce,
- nedostatočný počet integračných sociálnych podnikov,
- nízka podpora podnikateľských subjektov a subjektov sociálnej ekonomiky,
- trend starnutia populácie,
- nedostatočná kapacita zariadení sociálnych služieb,
- nízka dostupnosť zdravotníckych zariadení,
- nedostatočné napojenie obyvateľstva na verejné vodovody,
- nedostatočné napojenie na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV,
- nízka kapacita materských škôl,
- nedostatok voľnočasovej športovej infraštruktúry,
- nevyužitý potenciál prírodných a kultúrnych daností okresu,
- nedostatočná prepojenosť subjektov pôsobiach v cestovnom ruchu,
- nedostatočná propagácia a informovanosť v cestovnom ruchu.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé opatrenia a úlohy sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

V rámci prípravy Plánu rozvoja prioritného okresu Košice – okolie na roky 2026 – 2028 prebehla odborná diskusia územných partnerov zameraná na identifikáciu kľúčových rozvojových potrieb a priorít okresu. Na základe spoločných rokovaní a zhodnotenia aktuálnej sociálno-ekonomickej situácie územia boli definované štyri hlavné oblasti intervencií, ktoré reflektujú najvýznamnejšie potreby regiónu.

Priorizácia hlavných aktivít Plánu rozvoja prioritného okresu Košice - okolie vychádza z identifikovaných rozvojových potrieb územia, výsledkov analytickej časti dokumentu, hodnôt čiastkových a špecifických ukazovateľov ukazovateľa regionálneho rozvoja (URR), ako aj zo záverov pracovných stretnutí a participácie územných partnerov.

Všetky navrhované aktivity predstavujú pre okres vzájomne prepojené priority, ktoré sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú celkový sociálno-ekonomický rozvoj územia. Pri aplikácii prioritizácie sa osobitný dôraz kladie najmä na aktivity reagujúce na najkritickejšie hodnoty ukazovateľov, predovšetkým v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre, základným službám,

kvalite života obyvateľov a stabilite územia.

Jednotlivé aktivity boli usporiadané podľa miery ich očakávaného prínosu pre stabilizáciu územia, zlepšenie kvality života obyvateľov a posilnenie regionálneho rozvoja okresu. Územní partneri zároveň deklarovali, že efektívny rozvoj okresu je možné dosiahnuť iba prostredníctvom koordinovaného a integrovaného prístupu, v rámci ktorého budú jednotlivé aktivity realizované súbežne a vo vzájomnej synergii. Dôraz bude kladený najmä na podporu projektov s dlhodobým prínosom pre kvalitu života obyvateľov, ekonomickú stabilitu regiónu a zvyšovanie atraktivity územia pre obyvateľov aj investorov.

Prioritné aktivity Plánu rozvoja:

Hlavná aktivita 3 – Infraštruktúra, služby a bezpečné obce

Prioritné postavenie má hlavná aktivita zameraná na infraštruktúru, služby a bezpečné obce, ktorá reaguje najmä na potrebu zlepšenia technickej infraštruktúry, občianskej vybavenosti, dostupnosti verejných služieb a bezpečnosti v území. Rozvoj infraštruktúry bol identifikovaný ako jeden zo základných predpokladov ďalšieho sociálno-ekonomického rozvoja okresu, zvyšovania kvality života obyvateľov a podpory stability vidieckeho osídlenia. Priorita tejto oblasti zároveň vychádza z identifikovaného nedostatočného napojenia časti obcí na verejné vodovody a kanalizačnú sieť s ČOV, potreby rozširovania kapacít materských škôl, modernizácie verejnej infraštruktúry a zvyšovania dostupnosti základných služieb najmä v periférnych častiach okresu.

Hlavná aktivita 4 – Sociálne služby, zdravie a demografia

Druhou prioritou je oblasť sociálnych služieb, zdravia a demografie, ktorá reflektuje potrebu reagovať na demografické zmeny, starnutie populácie, dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb a podporu zraniteľných skupín obyvateľstva. Aktivita zároveň reaguje na potrebu zlepšovania podmienok pre život rodín, seniorov a obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc. Prioritizácia tejto oblasti vychádza aj z potreby zvyšovania kvality života a stability obyvateľstva v území, ako aj z potreby rozvoja dostupných komunitných, sociálnych a zdravotných služieb vzhľadom na rozdielny demografický vývoj jednotlivých častí okresu.

Hlavná aktivita 2 – Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia

Treťou prioritou je oblasť zážitkového regiónu zameraná na cestovný ruch, identitu a aktívnu rekreáciu, ktorá nadväzuje na potenciál územia v oblasti cestovného ruchu, rekreácie, kultúrneho dedičstva a voľnočasových aktivít. Cieľom je podporiť atraktivitu územia, rozvoj miestnej ekonomiky, služieb a regionálnej identity. Aktivita zároveň prispieva k podpore miestnej ekonomiky, rozvoju služieb a zvyšovaniu atraktivity územia pre obyvateľov aj návštevníkov, pričom nadväzuje na nevyužitý potenciál prírodných, historických a kultúrnych daností okresu a potrebu rozvoja koordinovaného destinačného manažmentu.

Hlavná aktivita 1 – Práca a príjmy v regióne

Štvrtou prioritou je oblasť práce a príjmov v regióne, ktorá je zameraná najmä na podporu zamestnanosti, podnikateľského prostredia a ekonomických príležitostí. V podmienkach okresu Košice - okolie však viaceré identifikované problémy úzko súvisia predovšetkým s kvalitou infraštruktúry, dostupnosťou služieb a stabilizáciou obyvateľstva, preto bola táto hlavná aktivita zaradená ako štvrtá v poradí priorít. Aktivita zároveň reaguje na vysoký podiel

dlhodobo nezamestnaných osôb, nízku kvalifikáciu časti uchádzačov o zamestnanie, nesúlad medzi ponukou pracovnej sily a potrebami trhu práce, ako aj potrebu podpory miestnej ekonomiky a sociálnej ekonomiky v území.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Cieľové hodnoty jednotlivých indexov sú stanovené s ambíciou dosiahnuť ich priaznivejší vývoj, pričom smer zmeny závisí od charakteru konkrétneho ukazovateľa.

Avšak, vzhľadom na aktuálne globálne aj národné demografické trendy predpokladáme pokračujúci rast hodnôt indexu ekonomického zaťaženia osôb a indexu starnutia. Tento vývoj je potrebné vnímať ako objektívny externý faktor, ktorý nie je možné zásadne zmeniť realizáciou jednotlivých projektových aktivít, pričom samotné aktivity môžu mať skôr zmierňujúci alebo adaptačný charakter.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ²¹	Cieľová hodnota (2026) ²²	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	5,25	5,00	4,80	4,60
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	6,32	6,20	6,00	5,80
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1421	1600	1700	1850
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	10,32	10,32	10,40	10,50
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	52,14	52,80	53,00	53,50
DS03	Index starnutia v %	69,45	71,00	72,50	74,00

²¹ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

²² Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ²¹	Cieľová hodnota (2026) ²²	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	76,00	77,10	78,00	79,00
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	47,60	49,30	50,00	51,00
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	95,17	95,50	96,50	97,50
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	42,05	43,00	45,00	47,00

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Košice - okolie a riadiacim výborom prioritného okresu²³.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

²³ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNĚ

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratóriá, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskeho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.